

## **Konference *Literárne pramene neskorej antiky*, Filozofická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku, 23.–24. 6. 2016**

Ve dnech 23.–24. června 2016 se v prostorách Filozofické fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku konalo již tradiční kolokvium českých a slovenských badatelů zabývajících se starověkem. Jednalo se o páté kolokvium, po předchozích akcích v Nitře (2015), Bratislavě (2014 a 2013) a Ružomberku (2012). Centrum Dolního Liptova se i navzdory vpravdě letnímu počasí stalo příjemným místem setkání více než desítky českých a slovenských historiků starověku a klasických filologů. Kolokvium bylo původně plánováno na jeden den, kvůli počtu zájemců se však rozrostlo v dvoudenní konferenci, což bylo vzhledem k podnětnému vědeckému ovzduší i vstřícnému a přátelskému prostředí místní univerzity jedním z pozitiv setkání. Konference, jejímž tématem byly *Literárni pramene pozdní antiky*, byla věnována nejvýraznější soudobé slovenské autoritě na poli dějin starověku, doc. Pavlu Valachovičovi z bratislavské univerzity, k jeho letošnímu životnímu jubileu.

Organizace konference se zhostil dr. Marek Babic, novopečený děkan Filozofické fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Úvodní slovo pronesli rektor univerzity, mons. prof. Jozef Jarab, a vedoucí katedry historie FF KU, doc. Jaroslav Nemeš.

Další program prvního dne zahájil M. Babic metodologickým příspěvkem o práci s pozdněantickými prameny (*Nové pohľady na staré pramene. Trendy pri interpretácii neskoroantickej historiografie*). Následoval Emanuel Jirkal z Nitry, který shrnul pohled některých pozdněantických autorů na pronásledování křesťanů (*Kolko bolo prenasledovaní kresťanov v Rímskom impériu? Vnútorné ťažkých časov a zásahov štátnej moci proti kresťanom v dielach vybraných kresťanských autorov – Lactantia, Eusebia, Hieronyma, Orosia a Aurelia Augustina*). Příspěvky Michala Habaje z trnavské univerzity sv. Cyrila a Metoděje a Jany Malaníkové z Masarykovy univerzity v Brně se věnovaly reflexi starších období v pozdněantických pramenech (*Kambýsov román ako príklad fungovania kolektívnej pamäte obdobia neskorej an-*

tyky; *Zákony římské republiky ve 4. a 5. knize Orosiových Historiae adversus paganos*). Odpolední program zahájil olomoucký Lubor Kysučan referátem o historiku (Paulu) Orosiovi (*Paulus Orosius – historik mezi antikou a středověkem*), jemuž bylo možná trochu překvapivě věnováno v příspěvcích prvního dne poměrně dost prostoru. Od pozdní antiky, k níž se v posledních letech upíná enormní badatelský zájem, se poněkud odklonily příspěvky Karly Vymětalové z Opavy a Ivany Koucké z Olomouce, jež se zaměřily na méně probádanou problematiku organizace vysokoškolské výuky antického starověku v našich zemích v 19. století a problematiku zájmových sdružení v 1. pol. 20. století (*Peregrinatio magistrorum. Obsazování stolic klasické filologie a archeologie na německé Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze v 2. pol. 19. st.; Společnost přátel antické kultury v letech 1922–1952*). Program prvního dne zakončil Tomáš Klokner, v současnosti působící v Malokarpatském muzeu v Pezinku, přehledem českých a slovenských překladů pozdněantických autorů (*Preklady neskoriantických autorov v slovenčine a češtine. Stav, možnosti, perspektívy*).

Druhý den zahájila *Velká inventúra* P. Valachoviče (referát o pozdněantických spisech podávajících přehled římských dějin, provincií či památek), na niž navázal příspěvek brněnské Silvie Šimordové o tvorbě hispánského kronikáře Jana z Biclara (*Literární tvorba Iohanna z Biclara*) a příspěvek o reflexi osobnosti a díla svatého Jeronýma v humanistickém cestopisu Kryštofa Haranta (M. Melounová, Brno, *Svatý Jeroným jako pramen v cestopisu Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdržic*). Marta Sendeková z Košic referovala o oblíbeném tématu střetu pohanství s křesťanstvím na příkladu sporu o oltář bohyně Victorie v Symmachově a Ambrožově korespondenci (*Kresťanstvo versus pohanstvo v antických prameňoch 4. storočia*). Peter Fraňo z Cyrilometodějské univerzity v Trnavě pojednal o problému studia citací pramenů u Fulgentia (*Odkazy na grécke pramene vo Fulgentiovom spise Expositio Virgilianae continentiae secundum philosophos moralis*), Peter Čeliga ze stejné univerzity se věnoval některým krutým druhům poprav za pronásledování křesťanů (*Mučičie techniky a tresty v Rímskej ríši v období neskorrej antiky*). Posledním konferujícím byl Jozef Kordoš z Trnavské univerzity, který představil Xifilinovy výtahy z *Dějín* Dióna Kassia (*Epitomé Jána Xifilina a Cassius Dio k dejinám vlastnej súčasnosti*).

Nezanedbatelnou součástí programu obou dní byla souhrnná diskuse k jednotlivým příspěvkům. Debatovalo se také obecně o problémech a úskalích výzkumu dějin starověku v českém a slovenském prostředí a jeho možných perspektivách. Byla probírána palčivá otázka, čím může přispět česká a slovenská věda k světovému bádání o starověkých dějinách, s poukazem na

odlišné podmínky (dostupnost pramenů, zázemí) i dlouhodobou tradici v institucích v západním světě. Vyznění debaty bylo optimistické. Hlavní perspektivy českého a slovenského výzkumu byly spatřovány v možnosti bádání o reflexi antiky a starověku v našich dějinách a literatuře i v tom, že každé kulturní prostředí přináší vlastní náhled na tytéž fenomény a události, vlastní interpretaci.

Vedle příspěvků poskytla konference v první řadě prostor pro diskusi o společných problémech, výměnu novinek v oblasti výzkumu starověku, vytváření nových kontaktů mezi pracovišti, která se věnují starověkým dějinám, a navazování spolupráce na poli výzkumu i výuky.

*Markéta Melounová (Brno)*